

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

ПРОГРАМА

атестаційного екзамену для здобувачів вищої освіти
спеціальності 051 «Економіка» освітнього ступеня «Бакалавр»

Львів-2022

Програма розроблена зав. кафедри економіки, проф. Черевком Г.В., доцентами кафедри економіки Сиротюк Г.В., Черевко І.В., Яців С.Ф., Березівським З.П., Зеліско Н.Б. та доцентом кафедри підприємництва, торгівлі і біржової діяльності Маркович Н.В.

ЗМІСТ

	Стор.
Вступ	4
Навчальні програми дисциплін	
Економічна теорія	5
Економіка підприємства	9
Потенціал підприємства	14
Проектний аналіз	17
Стратегія підприємства	19
Державне регулювання економіки	23

ВСТУП

Атестаційний екзамен для здобувачів вищої освіти спеціальності 051 «Економіка» ОС «Бакалавр» проводиться по закінченню теоретичної та практичної підготовки майбутнього фахівця в VIII семестрі.

До атестаційного екзамену допускаються здобувачі вищої освіти, які склали всі поточні екзамени та заліки, що передбачені навчальним планом, і успішно пройшли та захистили звіт з навчальної та виробничої практик.

Програма атестаційного екзамену містить перелік основних питань, які складають її зміст за такими дисциплінами: Економічна теорія, Економіка підприємства, Державне регулювання економіки, Економіка бізнесу, Стратегія підприємства, Потенціал і розвиток підприємства. Вона може бути використана студентами під час підготовки до екзамену.

Розділи програми атестаційного екзамену підготовлені на основі програм дисциплін, що увійшли до її складу і не є їх повторенням.

Комплексний атестаційний екзамен проводиться як комплексна перевірка знань студентів з дисциплін навчального плану за питаннями, складеними відповідно до навчальних програм за методикою, визначеною Львівським НУП.

Під час підготовки до атестаційного екзамену студенти повинні використовувати власний досвід, набутий під час виконання практичних робіт, проходження навчальних і виробничих практик, вивчення дисциплін професійної та практичної підготовки. Їм рекомендується користуватися літературою, список якої наведено у кінці переліку питань кожної дисципліни.

НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ ДИСЦИПЛІН

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

Тема 1. Предмет і метод економічної теорії

Суть поняття “економіка”. Економічна теорія як суспільна наука. Етапи і концепції розвитку науки: меркантилізм, фізіократи, класична політична економія, марксизм, маржиналізм, неокласицизм, монетаризм, кейнсіанство, інституціоналізм. Виникнення економічної теорії. Предмет економічної теорії і еволюція його визначення. Складові економічної теорії. Економіка позитивна і нормативна. Функції економічної теорії. Методи пізнання економічних явищ і процесів. Економічні закони і категорії. Місце економічної теорії в системі економічних наук.

Тема 2. Суспільне виробництво, його чинники

Матеріальне виробництво – основа людського життя. Засоби і предмети праці. Продуктивні сили і виробничі відносини. Спосіб виробництва. Поділ праці і її кооперація. Основні фактори виробництва. Функція робітника. Функція засобів виробництва. Природний фактор виробництва. Потреби суспільства. Види потреб. Ієрархія потреб. Етапи розвитку потреб. Економічні інтереси. Державний, грошовий і особистий інтерес. Взаємозв'язок потреб, виробництва і попиту. Обмеженість ресурсів і їх раціональне використання. Крива виробничих можливостей. Результати виробництва. Суспільний продукт та його форми.

Тема 3. Економічна система суспільства і власність

Економічна система і її основні структурні елементи. Історія розвитку економічних систем. Типи економічних систем. Національні моделі економічних систем. Еволюція відносин власності. Форми власності в Україні. Реалізація відносин власності. Трансформація відносин власності. Роздержавлення і приватизація об'єктів власності. Форми роздержавлення.

Тема 4. Товарне виробництво. Закономірності його розвитку

Натуральне господарство. Поняття товарного виробництва, його характерні риси та умови виникнення. Просте і розвинуте товарне виробництво, їх спільні риси і відмінності. Товар та його властивості. Сутність споживчої вартості і вартості. Характеристика мінової вартості. Двоїстий характер праці втіленої в товарі. Основна суперечність простого і капіталістичного товарного виробництва. Закон вартості. Індивідуальні і суспільні затрати праці. Дія закону вартості в суспільному виробництві.

Тема 5. Гроші та їх функції

Причини виникнення грошей. Форми мінової вартості. Виникнення і суть грошей. Функції грошей: міра вартості, засіб обігу, нагромадження, засіб платежу, світові гроші. Види грошей. Вартість та ціна. Масштаб цін. Закони грошового обігу. Сучасні зміни в грошовому обігу. Грошова система і її

елементи. Валюта і валютний курс. Роль, місце, причини і наслідки долара в сучасній валютній системі. Інфляція, її сутність. Вплив інфляції на економічні процеси. Причини інфляції та шляхи її зниження.

Тема 6. Основи ринкової економіки

Поняття ринку та його характерні риси. Місце ринку в відтворювальному процесі. Функції ринку. Об'єкти і суб'єкти ринку. Види ринку. Необхідність переходу України до ринкової економіки. Механізм дії ринку. Структура ринку. Ринок засобів виробництва. Ринок праці. Ринок науково-технічної продукції. Фінансовий ринок та ринок цінних паперів. Ціна і ціноутворення в ринковій економіці. Роль і функції цін. Система цін в економіці України. Сутність економічних законів попиту і пропозиції. Ціна рівноваги та її дотримання. Конкуренція та її роль в ринковій економіці. Форми конкуренції. Поняття монополізму та її вплив на економічні процеси.

Тема 7. Ринкова інфраструктура

Поняття та функції ринкової інфраструктури в економіці. Біржі, їх класифікація, місце і роль в інфраструктурі ринку. Товарні біржі, принципи їх діяльності. Фондова біржа. Ринок цінних паперів. Види цінних паперів. Валютна біржа і її функції. Формування та сучасний стан ринкової інфраструктури. Банки, їх сутність. Види банківських медитацій. Банківська система України та її структура. Розвиток ринкових відносин в Україні.

Тема 8. Економічні основи функціонування підприємства.

Підприємництво

Соціально-економічна характеристика підприємства. Види підприємств. Малі підприємства і їх роль у суспільному виробництві. Закони України “Про власність” , “Про підприємництво” , “Про підприємства”. Суть і види підприємництва, особливості розвитку його в Україні. Соціально-економічний зміст поняття “капітал”. Основний і оборотний капітал. Обороти і кругообороти капіталу. Виробничі фонди підприємства. Структура виробничих фондів. Особливості обороту основних фондів. Фізичний і моральний знос основних фондів. Амортизація. Методи нарахування амортизації.

Тема 9. Ефективність функціонування капіталу

Показники забезпеченості і використання основних фондів. Витрати виробництва на рівні підприємства. Постійні і змінні витрати. Собівартість продукції: планова, фактична, технологічна, виробнича і повна. Умови зниження собівартості. Фактори зниження собівартості продукції. Ефективність виробництва на рівні держави, господарюючого суб'єкта, працівника. Прибуток і його функції. Рентабельність виробництва.

Тема 10. Ринкові відносини в аграрному секторі

Сільське господарство як сфера виробництва та особливості галузі. Земля як головний засіб виробництва. Аграрні відносини. Форми власності на землю. Земельна рента та її види. Ціна землі. Суб'єкти та об'єкти аграрних відносин. Агропромисловий комплекс і його функція. Значення, місце і роль окремих складових АПК. Агропромислова інтеграція, її передумови. Форми реформування і трансформаційні процеси в аграрному секторі.

Тема 11. Зайнятість та ринок робочої сили. Безробіття

Людські ресурси. Населення. Трудові ресурси. Відтворення трудових ресурсів. Сукупний працівник. Трудовий потенціал суспільства. Соціально-економічна суть зайнятості. Повна зайнятість. Раціональна зайнятість. Види і типи безробіття. Рівень безробіття. Ринок праці та особливості його функціонування. Суб'єкти ринку праці. Робоча сила як товар. Допомога по безробіттю. Механізм державного регулювання зайнятості.

Тема 12. Трудові відносини і заробітна плата

Праця і мотивація праці. Ієрархія потреб. Доходи споживчого призначення. Сутність, види і джерела доходів. Заробітна плата, її форми і системи. Номінальна і реальна заробітна плата. Диференціація доходів населення. Крива Лоренца і коефіцієнт Джині. Доходи від власної ренти. Доходи підприємця. Розподіл і використання доходів.

Тема 13. Суспільне відтворення і його циклічність

Суть суспільного відтворення і його основні риси. Відтворення виробничих відносин, природних ресурсів і інформації. Просте і розширене відтворення. Відтворення валового внутрішнього продукту. Національний доход, його суть, джерела і методи обчислення. Типи відтворення. Економічне зростання: сутність, типи і фактори. Види та джерела нагромадження. Капітальні вкладення і інвестиції. Споживання суспільного продукту. Циклічність суспільного відтворення. Види циклів. Економічні кризи. К.Маркс, М. Туган-Барановський, М. Кондратьєв, П. Самуельсон про циклічний характер економіки.

Тема 14. Фінансово-кредитна система суспільства. Державний бюджет

Суть і функції фінансів. Об'єктивна необхідність фінансів. Види фінансів. Фінансова система суспільства та її структура. Державний бюджет і його функції. Доходи та витрати державного бюджету. Дефіцит державного бюджету та причини його виникнення. Податки і їх класифікація. Крива Лаффера. Податкова система. Кредит і його необхідність. Принципи кредиту. Форми і функції кредиту. Кредитна система. Банківські установи. Функції центрального і комерційних банків. Активні і пасивні операції. Розрахунково-касові операції і банківські послуги.

Тема 15. Держава в ринковій економіці

Державне підприємництво як спосіб реалізації економічних функцій держави. Еволюція державного регулювання економіки. Необхідність втручання держави в економіку. Функції держави. Основні типи економічних систем. Об'єкти і суб'єкти державного регулювання економіки. Форми і методи державного регулювання економіки. Моделі державного регулювання ринкової економіки. Сутність перехідної економіки. Трансформаційні процеси в Україні. Сучасна економічна політика України.

Тема 16. Система міжнародних економічних відносин

Поняття світового господарства, еволюція його розвитку. Міжнародний поділ праці і його форми. Інтернаціоналізація економіки. Етапи розвитку світового господарства та його структура. Форми економічних відносин. Вивіз капіталу. Міжнародний ринок капіталу. Всесвітній ринок товарів і послуг. Сутність і причини розвитку міграції робочої сили. Міжнародні валютні відносини. Умови формування конвертованості валюти. Міжнародна валютна система і її функціонування. Торгівельний і платіжний баланс країни. Міжнародні економічні організації.

Тема 17. Глобалізація світогосподарських зв'язків. Міжнародна економічна інтеграція

Суть глобалізації. Причини і сутність виникнення глобальних проблем. Класифікація глобальних проблем. Рівні глобалізації. Небезпека глобальних проблем. Необхідність міжнародного співробітництва у планетарному масштабі. Джерела подолання глобальних проблем. Створення механізмів та структур для регулювання глобальних проблем. Шляхи розв'язки глобальних проблем. Об'єктивні основи зовнішньоекономічних зв'язків України. Інтеграція України в світову економічну систему. Національно-економічні інтереси – умова національної економічної політики.

Список рекомендованої літератури

1. Базилевич В. Д., Базилевич К. С., Баластрик Л. О. Макроекономіка: Підручник / За ред. В. Д. Базилевича. Київ. Знання, 2015. 851 с.
2. Ватаманюк Г. В. Економічна теорія: макро- та мікроекономіка: Г. В. Ватаманюк, С. М. Панчишин та ін. Навч. посіб. Київ: Видавничий дім "Альтернативи", 2013.
3. Економічна теорія: Підручник. За ред. В. М. Тарасевича. Київ: Центр навчальної літератури, 2010. 660 с.
4. Економічна теорія. Макро- та мікроекономіка / За ред. Г. Ватаманюка та С. Панчишина. Київ: Альтернативи, 2012.
5. Економічна теорія: Політекономія. Підручник / За ред. В. Д. Базилевича.- К.: Знання-Прес, 2015. 615 с.

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Тема 1. Основи підприємництва

Підприємство – як самостійний суб'єкт господарювання. Ознаки підприємства. Взаємозв'язки і відносини на підприємстві. Складові елементи підприємства. Місце інформації у функціонуванні підприємства. Господарський Кодекс України, Закони України «Про власність», «Про сільськогосподарську кооперацію», Статут підприємства. Цілі і чинники, що визначають підприємство. Функції підприємства, види діяльності. Суть конкуренції. Мета конкуренції. Дія конкуренції. Монополізм.

Тема 2. Підприємство в сучасній системі господарювання

Підприємництво як ініціативна господарсько-комерційна діяльність. Державний контроль за діяльністю підприємств. Моделі підприємств. Ознаки і принципи діяльності підприємства. Показники, що характеризують потужність підприємства. Поділ підприємств за сферою діяльності. Види підприємств. Виробнича структура підприємства. Чинники, що визначають структуру підприємства. Основні і допоміжні підрозділи, їх функції. Зв'язки по горизонталі і вертикалі їх доцільність. Зовнішнє середовище. Місце аграрного сектора в економіці країни. Особливості галузі сільського господарства, їх прояв. Уміння використати їх в практичній роботі. Внутрішнє середовище: залучені ресурси, процес виробництва. Допоміжне, партнерське середовище. Споживачі сільськогосподарської продукції. Виробнича інфраструктура. Результати виробництва: проміжні і кінцеві. Показники ефективності діяльності підприємств: натуральні і вартісні. Валовий дохід, чистий дохід, прибуток.

Тема 3. Матеріально-речові елементи підприємства

Класифікація матеріально-технічних ресурсів по походженню, способу виробництва та характеру використання предмету праці і засоби виробництва. Матеріально-технічна база як складова аграрних підприємств і її особливості. Енергетичні ресурси підприємств, структура та показники забезпеченості їх. Механізація виробництва і її стадії. Рівень механізації і показники використання техніки. Ступінь та шляхи зниження трудових експлуатаційних затрат.

Тема 4. Земельні ресурси підприємства

Особливості землі, як засобу виробництва. Земля як продукт природи. Територіальна обмеженість землі. Неоднорідність за якістю. Відтворення землі. Поняття та зміст родючості. Сутність природної, штучної, економічної, абсолютної і відносної родючості. Етапи земельної реформи. Земельний кодекс. Оренда землі. Ринок землі. Чинники і мотиви визнання землі як товару. Чинники обмеження спекуляції землею. Інфраструктура ринку землі. Класифікація земельних угідь і їх структура. Землезабезпеченість і трансформація земельних угідь. Економічна ефективність використання землі.

Натуральні та вартісні показники. Методика їх визначення. Заходи підвищення ефективності використання землі.

Тема 5. Основні фонди аграрних підприємств.

Виробничі фонди. Виробничі і невиробничі засоби. Фонди сільськогосподарського і несільськогосподарського призначення. Видова класифікація основних фондів. Види основних фондів та їх структура. Активна і пасивна частини. Заходи поліпшення структури основних фондів. Первісна і відновна, залишкова і ліквідаційна вартість основних засобів. Фондозабезпеченість підприємства і фондоозброєність праці. Фізичний і моральний знос. Напрями технічного розвитку підприємства. Методи нарахування амортизації. Стадії відтворення основних фондів підприємства. Фондовіддача і фондомісткість продукції. Показники руху основних фондів. Шляхи покращення використання основних фондів.

Тема 6. Оборотні фонди аграрних підприємств.

Оборотні фонди. Нагромадження, зберігання та особливості руху оборотних фондів. Роль оборотних фондів у формуванні собівартості продукції. Оборотні засоби, їх класифікація і структура. Виробничі запаси, незавершене виробництво, готова продукція і грошові кошти. Стадії обороту. Управління оборотними засобами. Власні і позичкові оборотні засоби, їх нормування. Ефективність використання оборотних фондів. Коефіцієнт оборотності, період обороту. Матеріаловіддача та матеріаломісткість продукції. Роль та значення раціонального і економного використання оборотних засобів. Нормування оборотних засобів. Резерви підвищення ефективності використання.

Тема 7. Інвестиційна діяльність аграрних підприємств

Поняття і походження терміну інвестиції. Інвестиційна діяльність і основні напрями. Джерела інвестицій. Класифікація інвестицій. Лізинг і його переваги. Оперативний і фінансовий лізинг. Класифікація лізингу по типу і способу передачі майна. Ефективність інвестицій. Послідовне, паралельне і інтервальне отримання прибутку. Суть капітальних вкладень і їх класифікація. Роль і значення капітальних вкладень. Питомі капітальні вкладення. Напрями і джерела капітальних вкладень. Власні і залучені. Доцільність реконструкції і модернізації основних фондів. Ефективність капітальних вкладень. Узагальнюючі і додаткові показники. Абсолютна ефективність і її показники. Комплектність та пропорційність капітальних вкладень. Скорочення вартості будівництва. Освоєння капітальних вкладень в часі. Реконструкція.

Тема 8. Трудові ресурси підприємства

Ринок праці і робочих місць. Внутрішній і зовнішній ринок праці. Сегментація ринку праці. Зайнятість і економічно активне населення. Безробіття: фрикційне, структурне, циклічне. Рівень безробіття. Причини безробіття. Трудові ресурси і робоча сила. Категорії і структура персоналу підприємства. Керівники, спеціалісти, працівники. Суть і поняття праці як

природної необхідності людей. Праця, як основний засіб інвестування. Особливості праці в аграрному секторі. Продуктивність праці, суть і значення її підвищення для аграрних підприємств. Методика визначення продуктивності праці в сільському господарстві. Трудомісткість продукції. Мотивація праці. Матеріальні мотиви, форми і системи оплати праці. Обумовленість підвищення рівня продуктивності праці. Джерела та умови зростання продуктивності праці.

Тема 9. Витрати виробництва і собівартість продукції аграрних підприємств

Суспільні витрати, вартість і собівартість продукції. Економічне значення зниження собівартості. Види собівартості. Склад і види витрат. Елементи витрат. Калькуляція собівартості. Класифікація витрат. Управління витратами. Структура собівартості продукції. Методи розподілу витрат по видах продукції при обчисленні собівартості. Чинник, що забезпечують зниження собівартості. Чинники першого порядку. Основні заходи скорочення матеріально-грошових витрат.

Тема 10. Цінова політика аграрних підприємств

Поняття ціни. Економічне значення ціни для розвитку підприємства. Суспільно-необхідні затрати праці, закон вартості. Функції ціни: обліково-вимірювальна, розподільна, стимуляційна, регулювальна. Розвиток системи ціноутворення. Структура і масштаб цін. Види цін: за характером обороту, за ступенем впливу держави на їх формування; за способом фіксації. Етапи процесу ціноутворення. Мета цінової політики підприємства. Методи і принципи ціноутворення. Економічно обґрунтована ціна. Попит і пропозиція – регулятори формування ціни і обсягів виробництва продукції. Закон попиту і закон пропозиції. Рівновага ціни. Основні функції ціни в ринковій економіці.

Тема 11. Результати діяльності аграрних підприємств

Товар і його вартість. Товарний характер відносин. Гроші – всезагальний еквівалент обліку. Товарно-грошові відносини. Закон вартості як регулятор відносин між товаровиробниками. Валова продукція аграрних підприємств. Склад валової продукції сільського господарства. Її оцінка. Товарна і реалізована продукція. Рівень товарності. Канали реалізації сільськогосподарської продукції.

Тема 12. Система забезпечення конкурентоспроможності продукції та підприємств

Зміст поняття «конкуренція», основа конкурентних відносин. Функції конкуренції. Чиста, досконала і ефективна конкуренції. Поведінкове, структурне і функціональне трактування конкуренції. Види конкуренції за ступенем її інтенсивності. Предметна і функціональна форми конкуренції. Методи і рівні конкуренції. Чинники, що впливають на конкурентну боротьбу. Зміст поняття «конкурентоспроможність продукції», ознаки конкурентоспроможності продукції. Класифікація чинників, які впливають

на конкурентоспроможність товару, на зовнішні і внутрішні, їх характеристика. Зовнішні й внутрішні чинники конкурентоспроможності підприємства та їх характеристика. Основні умови забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Економічні, технічні і організаційні сфери прояву конкурентна переваги. Відносність конкурентної переваги. Класифікація методів оцінки конкурентних позицій підприємства на цільовому ринку залежно від показників і змінних, використовуваних при аналізі.

Тема 13. Якість, стандартизація і сертифікація продукції

Корисність та якість товару. Основні напрями впливу якості. Показники якості: одиничні, комплексні, біологічні, технологічні, естетичні і екологічні. Методи оцінки якості: органолептичний, лабораторний, економіко-статистичний. Управління якістю. Чинники, що впливають на якість продукції. Основні способи підвищення якості. Стандартизація продукції. Принципи стандартизації. Державні та галузеві стандарти. Сертифікація продукції. Обов'язкова і добровільна сертифікація продукції.

Тема 14. Ефективність діяльності аграрних підприємств. Економічний ріст підприємства

Поняття економічної ефективності виробництва. Виробничо-економічна і соціально-економічна ефективність. Натуральні показники економічної ефективності. Вартісні показники. Методика розрахунку показників. Рентабельність підприємства. Чистий дохід та прибуток підприємства, методика визначення. Рівень та норма рентабельності, методика розрахунку. Поняття росту. Екстенсивний тип росту та його чинники. Інтенсивний тип росту. Зв'язок між інтенсивним і екстенсивним типом. Інтенсифікація виробництва. Витратна і результативна концепції. Показники інтенсифікації аграрних підприємств. Вартісні та натуральні показники, методика їх визначення. Система натуральних показників.

Тема 15. Розширене відтворення та нагромадження в підприємствах. Розміщення концентрація і спеціалізація виробництва.

Просте і розширене відтворення. Типи та особливості розширеного відтворення. Валовий продукт аграрних підприємств. Фонд заміщення і валовий дохід. Чистий дохід і прибуток. Розподіл економічного продукту. Нагромадження аграрних підприємств. Джерела нагромадження. Фонд нагромадження. Співвідношення фондів нагромадження і споживання. Розміщення виробництва і поділ праці. Принципи розміщення виробництва в аграрних підприємствах. Суспільний поділ праці. Спеціалізація підприємства. Значення спеціалізації. Методика розрахунку рівня спеціалізації. Показники економічної ефективності спеціалізації. Суть та значення концентрації виробництва.

Тема 16. Реструктуризація, банкрутство та ліквідація підприємства

Зміст терміну «реструктуризація», еволюційний шлях реструктуризації. Мета і завдання реструктуризації вітчизняних підприємств. Зміст реструктуризації підприємства. Етапність реструктуризації відповідно до ступеня розвитку вітчизняних підприємств. Форми і види реструктуризації підприємств та їх стисла характеристика. Зміст понять «банкрутство» і «неплатоспроможність». Суб'єкт банкрутства. Кредиторами неплатоспроможних боржників, їх права. Зовнішні та внутрішні причини банкрутства підприємства. Фіктивне банкрутство і його правові наслідки. Зміст поняття «ліквідація підприємства». Порядок утворення ліквідаційної комісії її повноваження. Встановлення порядку та визначення строків проведення ліквідації і подачі заяв-претензій кредиторів.

Рекомендована література

1. Горбонос Ф.В, Черевко Г.В, Павленчик Н.Ф., А.О. Павленчик Економіка підприємства : підручник. Київ: Знання, 2010. 463с.
2. Мельнік Л.Г. Економіка підприємства : навч. посіб. Київ.: Ліра, 2015. 876с.
3. Про державну підтримку сільського господарства України : Закон України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1877-15>.
4. Яркіна Н. М. Економіка підприємства: навч. посіб. Вид. 2-ге перероблене і доповнене. Київ: Ліра, 2020. 546 с.
5. Андрійчук В. Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, аналіз : монографія. Київ : КНЕУ, 2005. 292 с.
6. Вітков М. С. Інтенсифікація сільськогосподарського виробництва на інноваційній основі : монографія. Київ : ННЦ ІАЕ, 2008. 220 с.
7. Гиль О.О. Економіка та організація діяльності об'єднань підприємств : навч. посіб. Київ: Ліра, 2015. 248 с.
8. Дієсперов В. С. Сталий сільський розвиток: проблеми становлення : монографія. Київ : ННЦ ІАЕ, 2011. 216 с.
9. Смага І. С. Ефективність використання ресурсів у АПК : навч. посібник. – Част. 2. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2010. 80 с.
10. Основні економічні показники виробництва продукції сільського господарства в сільськогосподарських підприємствах: Статистичний збірник / Державна служба статистики України. URL : www.ukrstat.gov.ua.
11. Петрович І. М., Прокопишин-Рашкевич Л. М. Економіка та фінанси підприємства: підручник. Львів, 2014. 408 с.
12. Фінансово-економічні аспекти стабільного розвитку аграрної економіки України / Під ред. М. Я. Дем'яненка, М. Й. Маліка. Умань : СПД Сочінський, 2009. 304 с.

ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 1. Сутність і структура потенціалу підприємства

Наукова сутність поняття «потенціал», його становлення і використання в системних дослідженнях. Основні типи структуризації потенціалу підприємства. Ресурсні складові потенціалу підприємства. Просте і розширене відтворення потенціалу підприємства. Сутнісно-змістовна характеристика об'єктивних складових потенціалу підприємства: виробничий, інноваційний, фінансовий, інформаційний, інфраструктурний та відтворювальний потенціали підприємства.

Тема 2. Формування потенціалу підприємства

Потенціал підприємства як економічна система. Загальнотеоретична модель формування потенціалу підприємства. Синергічні ефекти в розвитку потенціалу підприємства. Сучасні тенденції формування потенціалу підприємства. Процес формування потенціалу підприємства. Загальні підходи щодо формування потенціалу підприємства. Основні фактори та передумови формування і розвитку потенціалу підприємства. Модель формування потенціалу підприємства.

Тема 3. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства

Взаємозв'язок економічних категорій. Сутність та рівні конкурентоспроможності потенціалу підприємства. Класифікація методів оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства. Метод різниць. Метод рангів. Матричні методи. Стратегічний аналіз конкурентоспроможності потенціалу підприємства. STEP - аналіз підприємства. SWOT-аналіз підприємства, етапи його проведення. SPACE - аналіз підприємства. Метод аналізу GAP. Метод аналізу LOTS. Метод аналізу PIMS. Діагностика конкурентних сил за М. Портером. Етапи процесу оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства. Система показників конкурентоспроможності потенціалу підприємства.

Тема 4. Теоретичні і методичні основи оцінки потенціалу підприємства

Особливості потенціалу підприємства як об'єкта оцінки. Властивості підприємства як товару: корисність для покупця, витрати на створення підприємства. Загальна характеристика принципів оцінки потенціалу підприємства. Поняття дисконтування і сфери його застосування. Визначення суми дисконту. Загальна класифікація методів оцінки потенціалу підприємства. Три концепції оцінки вартості потенціалу підприємства: дохідна (результативна), витратна (майнова), ринкова (порівняльна), їх специфічні особливості. Система чинників, які визначають вартість потенціалу підприємства. Сутність витратної (майнової) концепції оцінки потенціалу підприємства. Сутність ринкової (порівняльної) концепції оцінки потенціалу підприємства. Сутність доходної (результативної) концепції оцінки потенціалу підприємства. Метод дисконтування.

Тема 5. Теоретичні і практичні аспекти функціонування і оцінки об'єктів нерухомості

Теперішня вартість грошей та її сутність. Поняття дисконтування і сфери його застосування. Визначення суми дисконту. Загальна класифікація методів оцінки потенціалу підприємства. Види коефіцієнтів капіталізації: загальний, власного капіталу, позикового капіталу, залежно від об'єкта оцінки. Методи визначення коефіцієнта капіталізації. Ставка дисконту. Норма відшкодування капіталу. Закону України „Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні”. Національний стандарт № 1 „Загальні засади оцінки майна та майнових прав”. Міжнародні стандарти оцінки (МСО).

Тема 6. Особливості оцінки об'єктів нерухомості

Особливості та функції ринку нерухомості. Види ринків нерухомості. Надання послуг на ринку нерухомості. Характеристика ріелторської діяльності. Особливості розвитку ринку нерухомості в Україні. Методичне регулювання оцінки нерухомості. Правова регламентація оцінки вартості об'єктів нерухомості. Організаційно-правові аспекти проведення операцій з нерухомістю. Міжнародні стандарти оцінки нерухомості. Принципи оцінки об'єктів нерухомості. Процедура проведення оцінки нерухомості. Бази оцінки об'єктів нерухомості.

Тема 7. Особливості оцінки земельних ділянок

Особливості землі як об'єкта нерухомості. Властивості та напрями функціонування землі. Розподіл земель. Нормативна грошова оцінка землі. Експертна оцінка землі в Україні. Звіт про експертну грошову оцінку земельної ділянки. Варіанти використання земельної території. Витратний підхід оцінки земельних ділянок. Метод залишку для землі. Метод визначення витрат на освоєння. Вартість відтворення поліпшень. Метод порівняння продажів. Елементи порівняння. Рентний дохід. Метод прямої капіталізації. Метод непрямої капіталізації.

Тема 8. Оцінка вартості машин і обладнання

Необхідність та особливості оцінки техніко-технологічного потенціалу підприємства. Цілі оцінки вартості машин і обладнання. Оцінка „розсипом”. Оцінка „потокком” або „групова”. „Системна” оцінка. Методичні підходи до оцінки машин і обладнання. Сутність доходного підходу, послідовність проведення. Сутність витратного підходу. Методи: розрахунок за ціною однорідного об'єкта, по елементного розрахунку, індексний, розрахунок вартості за укрупненими нормативами. Сутність порівняльного (ринкового) підходу. Метод ринкових порівнянь. Метод статистичного моделювання ціни.

Тема 9. Нематеріальні активи та методи їх оцінки

Понятійно-категоріальний апарат, який використовується в оціночній практиці нематеріальних активів підприємства. Специфічні риси

нематеріальних активів як складової потенціалу підприємства. Класифікаційні ознаки нематеріальних активів: за складом (інтелектуальна власність, майнові права, відкладені або відстрочені витрати, гудвіл).

Тема 10. Кадровий потенціал підприємства: формування та оцінка

Визначення поняття «кадровий потенціал»: рівні прояву, види, характерні риси. Мета, цілі та завдання оцінки кадрового потенціалу підприємства. Кадровий потенціал працівника і характеристика окремих його складових. Особливості вартісної оцінки кадрового потенціалу підприємства. Витратний підхід до визначення вартості кадрового потенціалу підприємства. Доходний підхід до визначення вартості кадрового потенціалу підприємства. Метод експертної оцінки або «ассесмент-центру». Кадровий аудит, його основні етапи. Рівень професійних знань, практичних вмінь і навичок працівників. Ефективність використання кадрового потенціалу підприємства.

Тема 11. Оцінка вартості бізнесу

Визначення поняття «вартість бізнесу». Загальна внутрішня модель оцінки вартості бізнесу. Доходний, порівняльний та майнові (витратний) підходи до оцінки вартості бізнесу. Методи доходного підходу оцінки вартості бізнесу. Метод дисконтування грошових потоків і капіталізації прибутку. Метод прямої капіталізації. Метод на аналізі надприбутку. Метод економічної доданої вартості. Метод Едварда-Белла-Ольсона. Технологія застосування порівняльного підходу до оцінки вартості бізнесу. Метод ринку капіталів (компанії-аналога). Метод угод (продажів). Метод галузевих коефіцієнтів. Майнові методи оцінки вартості бізнесу. Метод вартості чистих активів. Метод ліквідаційної вартості.

Рекомендована література

1. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2005. 352 с.
2. Пазанич В.І. Свистун Л.А. Оцінка об'єктів нерухомості: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. зал.] Київ: Центр учбової літератури, 2009. 434 с.
3. Федонін О.С., Рєпін І.М., Олексик О.І. Потенціал підприємства: формування та оцінка: нав. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2006. 316 с.
4. Асаул А. М., Брижань І. А., Чевганова В. Я. Економіка нерухомості: Підручник. Київ: Лібра. 2004. 304 с.
5. Асоціація оцінювачів України. Аналітичний огляд ринку нерухомості. URL: www.asnu.net.
6. Пилипенко І.І. та ін.: Навч. посіб. Київ: Кондор, 2006. 336 с.
7. Стельмашук А.М. Експертна оцінка майна, землі і бізнесу підприємства: [навч. посіб.] Т.: ТАНГ, 2003. 165 с.

ПРОЕКТНИЙ АНАЛІЗ

Тема 1. Теоретичні основи проектного аналізу

Суть поняття «проект». Проектний аналіз як наука. Функції про проектного аналізу. Види проектного аналізу. Інвестиційний проект. Основні ознаки проекту: неповторність, цільова спрямованість, тимчасовість, обмеженість ресурсів. Види проектів. Основні розділи інвестиційних проектів. Середовище проекту та його чинники. Учасники проекту та поділ на категорії. Життєвий цикл проекту. Фази життєвого циклу: передінвестиційна, інвестиційна, експлуатаційна. Стадії інвестиційного проекту.

Тема 2. Методологія проектного аналізу

Цінність проекту. Види і витрати. Види вигод. Поняття альтернативної вартості. Альтернативні рішення та їх види. Вартість грошей у часі. Поняття інфляція. Ризики. Норма прибутку. Дисконтування (процент, процентна ставка, ставка дисконту). Процентна ставка її ознаки та класифікація. Грошовий потік. Грошові надходження та шляхи їх утворень. Грошові витрати та шляхи їх утворення. Чистий грошовий потік. Темпи інфляції. Способи врахування інфляції.

Тема 3. Критерії оцінки інвестиційних проектів

Інвестиційні та поточні витрати та їх види. Виробничий важіль. Ефект виробничого важеля. Поняття аналізу беззбитковості. Ситуація беззбитковості. Критичний обсяг продажів. Коефіцієнт маржинального доходу. Момент досягнення порогу рентабельності. Маржа безпеки. Індекс безпеки. Система показників оцінки економічної ефективності інвестиційних проектів. Чистий приведений дохід. Внутрішня норма рентабельності. Рентабельність інвестицій. Термін окупності проекту. Критерій найменших витрат. Ризик проекту. Класифікація ризиків. Методи визначення ризиків. Аналіз чутливості. Аналіз сценаріїв. Імітаційне моделювання методом Монте-Карло. Базові поняття ліквідності. Основні показники оцінки ліквідності.

Тема 4. Комерційний (маркетинговий) аналіз

Мета та завдання комерційного аналізу. Об'єкти вивчення. Внутрішня звітність. Зовнішня інформація. Мікросередовище проекту. Показники аналізу власної діяльності. Показники діяльності фірм конкурентів. Показники аналізу потенційних фірм покупців. Сума зважених балів. Макросередовище інвестиційного проекту. Роздрібний або споживчий ринок. Оптовий ринок. Вивчення поточного рівня попиту. Прогнозування зміни попиту. Сегментація ринку. Сегмент ринку. Принципи ціноутворення. Мінімальна ціна. Прямі канали руху. Непрямі канали руху. Фактори: характеристики споживачів. Конкурентоспроможність продукції та її визначення. Інтегральний показник конкурентоспроможності продукції.

Тема 5. Технічний аналіз

Мета здійснення технічного аналізу. Питання, що стосуються технічного аналізу інвестиційного проекту. Виробничий план. Виробничі операції. Устаткування. Приміщення. Сировина і матеріали. Трудові ресурси. Накладні витрати. Місце розташування проекту. Масштаб проекту. Технологія. Обладнання. Інфраструктура. Схема розташування підприємства.

Тема 6. Фінансовий аналіз

Цілі фінансового аналізу. Завдання фінансового аналізу. Дескриптивні моделі. Нормативні моделі. Предикативні моделі. Фінансовий стан підприємства. Показники аналізу фінансового стану. Показники ліквідності та платоспроможності. Показники майнового стану. Показники фінансової стійкості. Показники рентабельності. Фінансування проекту. Організаційно – правові форми підприємств. Види інвестицій. Ціна капіталу. Вартість капіталу для фінансування проекту. Фінансовий важіль. Залучений позиковий капітал. Ефект фінансового левериджу. Фінансовий план підприємства. Розділи фінансового плану.

Тема 7. Економічний аналіз

Аналіз економічних аспектів інвестиційних проектів. Мета і цілі економічного аналізу. Економічна цінність проекту. Вплив проекту на економіку країни. Економічна привабливість проекту. Економічні цілі національного розвитку. Метод позиціонування проектів за критеріями економічної привабливості й ефективності. Економічна цінність проекту. Повні витрати виробництва. Тіньові ціни. Підходи до визначення тіньових цін. Імпортний паритет. Експортний паритет. Споживчий надлишок. Екстерналії. Типи побічних ефектів та їх наслідки. Методологія економічної оцінки проекту.

Тема 8. Інституційний аналіз

Інститут. Мета, завдання інституційного аналізу. Зовнішні і внутрішні чинники здійснення інвестиційного проекту. Політико-правові фактори. Економічні фактори. Внутрішній валовий продукт. Метод експертних оцінок. Шахової таблиці співвідношень. Аналіз інституційних характеристик. Оцінка компетентності. Методи оцінки персоналу. Організаційна структура та її склад. Принципи побудови ефективних організаційних структур управління проектами. Типи організаційних структур . Різновиди матричної структури організації. Організаційні структури управління проектами . Організаційний план. Розділи організаційного плану.

Тема 9. Соціальний аналіз

Зміст та мета соціального аналізу. Сфера уваги соціального аналізу. Соціальні результати проекту. Ідентифікація проекту. Розробка проекту. Експертиза та реалізація проекту. Аналіз рівня життя. Складові соціальної структури суспільства. Аналіз соціального середовища. Населення проекту. Індикатори демографічних процесів. Складова соціального аналізу

проекту. Основні індикатори зайнятості регіонів. Індикатори, що використовуються в соціальному аналізі: демографічні, зайнятість, соціальна інфраструктура, житлові умови, громадське життя, охорона здоров'я, злочинність, алкоголізм, наркоманія.

Рекомендована література

1. Аналіз і розробка інвестиційних проектів: навчальний посібник / Цигилик І. І., Кропельницька С. О., Білий М. М., Мозіль О. І. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 160 с.
2. Бардиш Г. О. Проектний аналіз: підручник. Київ: Знання, 2006. 415 с.
3. Богоявленська Ю. В. Проектний аналіз: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2006. 336 с.
4. Проектний аналіз: навч. посібник / С. О. Генеза, С. М. Бевз, В. Г. Дідик та ін. Київ: Лібра, 1999. 366с.
5. Проектний аналіз: навч. посібник / В. С. Рижиков, М. М. Яковенко, О. В. Латишева та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 384 с.
6. Шевчук В. Я., Рогожин П. С. Основи інвестиційної діяльності. Київ: Генеза, 1997. 384с.

СТРАТЕГІЯ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 1. Стратегія підприємства: поняття, еволюція концепції

Потреба в стратегії для раціонального господарювання на підприємстві. Проблеми з розробкою стратегій на вітчизняних підприємствах. Походження і зміст категорії «стратегія». Стратегія в економічній науці. Широке і вузьке трактування стратегії. Стратегія підприємства в контексті його економічної політики. Стратегія і економічна політика підприємства. Економічна політика при розробці і реалізації стратегії підприємства. Стратегія як результат і як процес. Аспекти стратегії підприємства та її комплексність. Еволюція концепції стратегії підприємства. Відмінності між концепціями стратегії підприємства.

Тема 2. Стратегічний контекст підприємства

Підприємство в стратегічному контексті. Місце підприємства в ринковій економічній системі. Стратегічність діяльності та розвитку підприємства. Чинники оточення і розвитку підприємства. Суть стратегічної реакції підприємства. Проблема забезпечення конкурентоспроможності підприємства в зовнішньому середовищі ринкової економіки. Стратегічні рішення. Процедури формування стратегії. Стратегічний план і стратегічна вказівка. Зміст та структура стратегії підприємства. Стратегічний набір підприємства. Стратегічна прогалина. Класифікація стратегій підприємства. Система стратегій підприємства. Алгоритм створення стратегії підприємства. Елементи стратегічного набору підприємства. Корпоративні, загальні, конкурентні, бізнес-, забезпечуючі функціональні та ресурсні, операційні стратегії.

Взаємозв'язок елементів стратегічного набору підприємства. Принципи формування стратегії підприємства.

Тема 3. Визначення місії та цілей підприємства

Місія підприємницької організації. Зміст і місії підприємства. Основні елементи місії. Чинники розробки місії. Принципи формування місії підприємства. Цілі функціонування підприємства. Встановлення загальної (головної) мети підприємства та її деталізація. Система цілей підприємства та їх класифікація. Стратегічні цілі підприємства та основні принципи їх визначення. Глобальні і локальні цілі. Вимоги до формулювання цілей. Декомпозиція головної мети підприємства. Побудова ієрархії цілей («дерева цілей»). Встановлення індивідуальних цілей та завдань.

Тема 4. Оцінювання зовнішнього середовища підприємства

Основні питання стратегії підприємства. Необхідність аналізу та оцінки середовища підприємства. Оточення функціонування підприємства. Види оточення: макросередовище, безпосереднє оточення та внутрішнє середовище. Конкретні чинники середовища. Методологія аналізу зовнішнього оточення підприємства. Позиції зовнішнього аналізу. Стратегічне позиціонування фірми в зовнішньому середовищі. Поняття стратегічної зони господарювання (СЗГ) підприємства. Виділення сегменту оточення (вибір СЗГ) підприємства. Сегментація зовнішнього оточення. Параметри виділення СЗГ підприємства. Аналіз привабливості СЗГ для підприємства.

Тема 5. Аналіз стратегічного потенціалу підприємства

Внутрішнє середовище підприємства в стратегічному контексті. Структуризація внутрішнього середовища підприємства. Стратегічний потенціал підприємства. Склад потенціалу підприємства. Підходи до аналізу потенціалу підприємства. Призначення, зміст і аспекти аналізу потенціалу підприємства. Об'єкти і предмет внутрішнього аналізу. Використання даних внутрішнього аналізу. Визначення сильних і слабких сторін підприємства. Оцінка середовища підприємства за методом SWOT-аналізу. Методологія побудови та використання матриці SWOT. Типові позиції історії, стану, оточення і перспектив бізнесу фірми з точки зору формування ними потенційних внутрішніх сильних і слабких сторін фірми в майбутньому.

Тема 6. Стратегії бізнесу підприємства

Поняття стратегії бізнесу підприємства. Підходи до формування стратегії окремої бізнес одиниці. Специфіка бізнес-стратегії. Стратегічна зона господарювання (СЗГ) і стратегічний господарський центр як об'єкти і суб'єкти розробки бізнес стратегії підприємства. Стратегічний господарський підрозділ як рівень розробки стратегії бізнесу. Стратегії, виділені за конкурентною позицією в бізнесі: лідера, претендента, наслідування, новачка в галузі. Стратегії, виділені за напрямком розвитку окремого бізнесу підприємства:

стабілізації, зростання, скорочення, ліквідації. Типові стратегії бізнесу, їх цільове призначення і типові ситуації застосування.

Тема 7. Стратегії диверсифікації діяльності підприємства

Диверсифікація діяльності підприємства. Напрямки та цілі диверсифікації. Стратегії диверсифікації підприємства: концентрична, горизонтальна, конгломеративна, вертикальна. Чинники, що обумовлюють вибір стратегії диверсифікації. Типові стратегії диверсифікації, їх цільове призначення і типові ситуації застосування.

Тема 8. Стратегії зовнішнього розвитку підприємства

Типи розвитку підприємства. Зовнішній розвиток підприємства та його цілі. Інтеграція підприємства. Сценарії зовнішнього розвитку підприємства. Зворотна і пряма вертикальна інтеграція. Горизонтальна інтеграція. Діагональна інтеграція. Стратегії інтеграції. Алгоритм формування стратегії зовнішнього розвитку підприємства. Типові стратегії зовнішнього розвитку підприємства, їх цільове призначення і типові ситуації застосування.

Тема 9. Корпоративна стратегія підприємства

Корпоративна стратегія. Стратегічний набір підприємства. Стратегічна прогалина. Складові корпоративної стратегії. Складові стратегічного набору. Загальні стратегії. Загальні конкурентні стратегії. Типи корпоративних стратегій: стабілізації, виживання, зростання, скорочення, ліквідації, комбіновані. Товарно-ринкова стратегія. Ресурсно-ринкова стратегія. Технологічна стратегія. Фінансово-інвестиційна стратегія. Соціальна стратегія. Інтеграційна стратегія. Формування комплексної стратегії.

Тема 10. Методи формування стратегії розвитку підприємства

Алгоритм методики вироблення стратегії підприємства. Методи діагностики і стратегічного аналізу окремого бізнесу підприємства (бізнес-рівень) або вузькоспеціалізованої фірми-підприємства. Модель накопиченого досвіду. Модель життєвого циклу продукту. Модель життєвого циклу технологій. Модель (матриця) продукт-ринок. Модель М. Портера (матриця конкурентної переваги). Діагностика і стратегічний аналіз агрегованих та диверсифікованих фірм. Матричні (портфельні) методи побудови стратегії. Методи перспективного фінансового аналізу. Побудова і використання матриць БКГ, Мак Кінзі, Шелл, ADL як інструменту співставлення СЗГ. Методи комплексного стратегічного аналізу: SWOT та SPASE.

Тема 11. Альтернативність у стратегічному виборі

Поняття стратегічних альтернатив. Базові стратегічні альтернативи. Конкурентні стратегічні альтернативи. Стратегічні альтернативи розвитку бізнесу підприємства. Стратегії інтенсивного, концентрованого (обмеженого) інтегрованого, диверсифікованого зростання (розвитку). Стратегії скорочення, стабілізації, реструктуризації. Матриця вибору стратегій Томпсона і

Стрікленда. Аналіз конкурентних переваг фірми і її положення на ринку на основі тест-таблиці Х. Вільдемана. Вибір стратегії для малих фірм за матрицею «продукт – форма існування фірми». Вибір стратегії для середніх фірм за матрицею «темپ зростання фірми – темп розширення ніші». Вибір стратегії для великих фірм.

Тема 12. Декомпонування корпоративної стратегії

Декомпозиція і синтез корпоративної стратегії (КС). Підходи декомпозиції корпоративної стратегії функціональна декомпозиція корпоративної стратегії. Декомпозиція за підходом виділення провідної ключової стратегії-підсистеми. Декомпозиція корпоративної стратегії із застосуванням «дерева структури та стратегічних альтернатив». Дерево структури і альтернатив товарно-ринкової, ресурсної, технологічної, фінансово-інвестиційної, соціальної, інтеграційної, управлінської стратегії. Декомпозиція корпоративної стратегії підприємства за принципом виділення окремих бізнес-аспектів. Поєднання підходів до декомпозиції корпоративної стратегії.

Тема 13. Ризики обраної стратегії підприємства

Стратегія підприємства і її ризики. Категорія ризику. Класифікація ризику. Ризик обраної стратегії. Прийнятний ризик стратегії підприємства. Оцінка ризику стратегії. Управління ризиком. Причини ризику. Методи управління ризиком. Чинники ризику підприємства. Рівень ризику стратегії. Показники ризику стратегії. Кількісна оцінка показників ризику стратегії. Показники і зони граничного, допустимого, критичного і катастрофічного ризику. Умови прийнятності рівня ризику в діяльності підприємства.

Рекомендована література

1. Ковтун О. І. Стратегія підприємства: Навч. посіб. Львів: Вид-во ЛКА, 2004. 333 с.
2. Мізюк Б.М. Стратегічне управління: Підручник Львів: Магнолія плюс, 2006. 392 с.
3. Міщенко А. П. Стратегічне управління: Навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 336 с.
4. Оберемчук В. Ф. Стратегія підприємства: Короткий курс лекцій Київ: МАУП, 2000. 128 с.
5. Пастухов В. В. Стратегічне управління підприємством: Філософія, політика, ефективність. Київ:АНТЕІ, 2002.
6. Покропивний С. Ф., Колот В. Т. Підприємництво: стратегія, організація, ефективність: навч. посібник. К.: КНЕУ, 1998.
7. Пономаренко В. С. Стратегічне управління підприємством. Харків: Основа, 1994.
8. Шершньова З. Є., Оборська С. В. Стратегічне управління / Київ: Вид-во КНЕУ, 1999.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

Тема 1. Економічна необхідність державного регулювання економіки та його зміст

Поняття державного регулювання економіки та його механізму. Державне регулювання економіки. Механізм державного регулювання економіки. Ринкова економіка. Індикативні плани. Форми власності. Конкуренція. Економічна діяльність держави. Економічна політика держави. Суб'єкти державного регулювання економіки. Об'єкти державного регулювання економіки. Поняття держави та її функції. Роль державного регулювання економіки у зміцненні економічної незалежності країни та її національної безпеки. Класики економічної науки про економічну роль держави. Моделі державного регулювання економіки.

Тема 2. Головні напрями державного регулювання ринкової економіки

Чинники, що визначають рамки державного регулювання. Формування багатокладності економіки. Чинники, що визначають рамки державного регулювання економіки. Аграрна реформа. Роздержавлення і приватизація в аграрному секторі. Перетворення відносин власності. Процес роздержавлення. Приватизація майна державних підприємств. Основні принципи приватизації. Об'єкти приватизації. Суб'єкти приватизації. Поняття реформування аграрних підприємств. Реформування аграрного підприємства.

Тема 3. Державні органи управління в системі аграрної економіки

Президент України та його повноваження. Стратегія соціально-економічного розвитку країни. Правове регулювання економічних відносин. Кадрова політика. Організаційна функція Президента. Верховна Рада України та її функції. Функції Кабінету Міністрів України. Координація діяльності міністерств, державних комітетів, місцевих та інших органів виконавчої влади. Прем'єр-міністр України. Структурні ланки виконавчої влади. Функції міністерств та їх види. Функції парламентських комітетів та їх види. прогнозування розвитку економіки. Специфіка діяльності місцевих державних адміністрацій.

Тема 4. Методи і форми державного регулювання

Класифікація методів державного регулювання. Прямі методи державного регулювання. Правове регулювання економіки. Предмет правового регулювання економіки. Основні форми правового регулювання економіки. Нормативно-правові акти правового регулювання економіки. Адміністративні методи державного регулювання.

Податкова політика. Інструменти податкової політики. Бюджетна політика. Бюджетні видатки і надходження. Грошово-кредитна державна політика. Грошова емісія. Фінансова політика.

Тема 5. Державне регулювання інвестиційної діяльності

Інвестиції. Капітальні вкладення. Економічний підхід до інвестицій. Поняття інвестиційної діяльності. Основні напрями інвестиційної діяльності. Класифікація інвестицій. Власні джерела інвестицій. Залучені джерела інвестицій. Інвестиційний клімат. Інвестиційна привабливість. Складові інвестиційної привабливості регіону.

Тема 6. Державне регулювання лізингу

Лізинг. Особливості лізингу. Державне регулювання та стимулювання лізингу. Правове забезпечення лізингу. Суб'єкти лізингу. Лізингодавець. Лізингоодержувач. Продавець лізингового майна. Об'єкти лізингу. Види лізингу. Фінансовий лізинг. Оперативний лізинг. Форми лізингу. Прямий лізинг. Непрямий лізинг. Зворотний лізинг (лізбек). Переваги лізингу. Недоліки лізингу. Податкові пільги. Лізингові платежі. Лізингова угода.

Тема 7. Науково-технічна та інноваційна політика

Завдання державної науково-технічної політики. Цілі, напрями та основні принципи державної науково-технічної політики. Система підтримки приватного сектору, який виконує науково-технічні роботи. Державна інноваційна політика України. Принципи державної інноваційної політики України. Складові механізму державного регулювання інноваційної діяльності. Напрями державного регулювання інноваційної діяльності. Інструменти державної інноваційної політики.

Тема 8. Регіональна економічна політика

Державна регіональна економічна політика. Суб'єкти та об'єкти державної регіональної економічної політики. Принципи державної регіональної економічної політики. Механізм державного регулювання регіонального розвитку. Основні складові елементи механізму державного регулювання регіонального розвитку. Механізм державного регулювання соціально-економічного розвитку регіону. Поняття економічного регіону.

Тема 9. Державне регулювання природоохоронної діяльності

Поняття екології та чинники, що впливають на неї. Сучасний стан навколишнього середовища в Україні. Пасивна екологічна політика. Активна екологічна політика. Нормативно-правові акти екологічного регулювання в Україні. Структура механізму прямого екологічного регулювання. Державна програма охорони навколишнього середовища і раціонального використання природних ресурсів. Екологічна експертиза. Економічні заходи для забезпечення охорони навколишнього природного середовища. Фінансування заходів з охорони навколишнього природного середовища.

Тема 10. Державна аграрна політика в Україні

Аграрна політика України. Напрямки здійснення аграрної політики України. Продовольчий ринок. Складові аграрної політики України. Концептуальні засади розвитку агропромислового комплексу і його державного регулювання. Сучасний кризовий стан економіки України. Основні напрямки аграрної політики. Зрівноважений розвиток сільських регіонів. Програми державної допомоги. Державне регулювання оплати праці. Продовольчі програми допомоги населенню. Регулювання доходів.

Рекомендована література

1. Березівський З.П. Економічний механізм формування виробничих витрат в скотарстві – Львів:Українські технології, 2005. 192 с.
2. Березівський П.С. Організаційно-економічні параметри ресурсощадних технологій виробництва продукції рослинництва і тваринництва П.С.Березівський, Б.В.Більський, Я.Я.Дудаш, З.П.Березівський. Львів: Українські технології, 2000. 223 с.
3. Бондар В.С. Теорія та практика державного управління. Стан і перспективи розвитку корпоративних відносин в Україні. 2013. № 3(34). – С. 57–63.
4. Державне регулювання економіки: Навч.посіб. / С.М.Чистов, А.С.Никифоров, Т.Ф.Куценко та ін. Вид. 2-ге, доопр. і допов. Київ: КНЕУ, 2004. 440с.
5. Михасюк І.Р., Швайка Л.А. Державне регулювання економіки: Підручник. Львів: “Магнолія плюс”, 2006. 220с.
6. Михасюк І., Залога З., Сажинець С. Основи та важелі державного регулювання економіки. Львів, Українські технології, 1998. 78с.
7. Могильний О.М. Державне регулювання аграрного виробництва в період трансформації економіки Київ: ІАЕ УААН, 2002. 430с.
8. Могильний О.М. Регулювання аграрної сфери. Ужгород: ІВА, 2005. 400с.
9. Організація виробництва в аграрних формуваннях: Навчальний посібник / П.С.Березівський, Н.І.Михалюк; за ред. П.С.Березівського. Львів: Українські технології, 2001. 514с.